

Het Rozendaal.

Rozendaal was een import- en exportmaatschappij in katoenafval. De fabriek werd in 1907 gebouwd. Het complex biedt onderdak aan het nieuwe Environ, een fusie van het Van Deirse Instituut, het Natuurmuseum en Museum Jannink. Naast het Environ zijn er in het oude complex gehuisvest een centrum voor beeldende kunst en woningbouw. Het Rozendaalcomplex heeft diverse culturele functies, en is daarmee het culturele hart van de nieuwe wijk Roombeek.

De Rijksgebouwendienst en de ArchitectenCie hebben uitvoerig onderzoek gedaan naar de historische waarde bepaling van het Rozendaal complex. Het Rozendaalcomplex is niet echt een architectonisch monument, maar voor Roombeek wel een belangrijke herinnering aan het verleden. Uitgangspunt bij de renovatie en sloop is dan ook dat de historische uitstraling en originele opzet van het complex gehandhaafd dient te blijven.

De voormalige textielfabriek bestaat uit meerdere gebouwen. Wat vanaf de buitenkant zichtbaar is, zoals de muur langs de Stroinksbleekweg, de grote hal met het torentje en het poortgebouwtje aan de Roomweg,

Een muur vol scheuren, afgebrokkelde stenen en graffiti tegenover een strak wit gestuukte wand. Gaten en scheuren in de buitenmuren en deuken in de ijzeren kolommen. De bouwkundige littekens in de voormalige textielfabriek van Rozendaal uit 1914 blijven zichtbaar in de transformatie tot een cultuurcluster.

Stedenbouwkundig ontwerper Pi de Bruijn, die het door de vuurwerkramp getroffen wijk Roombeek nieuw leven inblies, wilde koste wat het kost zoveel mogelijk bewaren van het Rozendaal-complex. Een uitdaging want de voormalige katoenfabriek leek na de explosies in 2000 op een ruïne. Enkele gebouwen waren compleet weggevaagd en het dak en de gemetselde muren waren ernstig aangetast. Toevalligerwijs bleef het belangrijkste gedeelte - de brede lange pakloods - grotendeels overeind. In deze loods wordt het museum en horeca ondergebracht. Links naast de loods zijn alleen het voormalige kantoorgebouw van Rozendaal en nog een opslagpand bewaard gebleven uit

begin 20 ste eeuw. Laatstgenoemd gebouw wordt getransformeerd tot een centrum voor beeldende kunst. De historische bebouwing is sober uitgevoerd in rode baksteen met de karakteristieke sheddaken op de loods en de robuuste vierkante watertoren. Links naast de loods, waar vroeger de katoenen balen werden opgeslagen, is nieuwbouw gerealiseerd met ateliers, zes grondgebonden woningen, een kantoortoren met sterrenwacht en een golvend appartementengebouw met elf appartementen en op de begane grond een expositieruimte. Een stalen luchtbrug verbindt het museum met het buitengebied en geldt als entree. Een binnenstraatje ontsluit de woningen en de ateliers.

Constructie

In januari 2005 maakte Pieters Bouwtechniek een bouwtechnische opname en gaf letterlijk per strekkende meter muur aan wat eraan mankeerde en welke herstelwerkzaamheden nodig waren. Volgens bouwmanager Wim Scholten namens directievoerder DHV zijn De Bruijn en bouwarchitect SeARCH Architecten heel ver gegaan in het behoud van de constructie. Scholten laat zien hoe 'heilig' bijvoorbeeld de oostelijke en westelijke buitenmuur rondom de bebouwing zijn. Gaten en kleine scheuren blijven gewoon zitten. Wel zijn er in de westgevel ruwe gaten gemaakt die een open blikveld verschaffen op de toekomstige patio's van vier grondgebonden woningen en de rest van de bebouwing. Waar nodig werden zwakke muren verstevigd met ankers en opnieuw gemetseld, echter zo min mogelijk. In december 2005, ruim vijf jaar na de vuurwerkramp, begonnen dan eindelijk de werkzaamheden.

De begane grond van de loods werd compleet gesloopt en grond ontgraven voor een nieuwe betonfundering. Tientallen stalen palen werden in de grond gepulst om de op dat moment zwevende buitenmuren van de loods te ondersteunen. Dat was de eerste in een reeks van arbeidsintensieve en tijdrovende klussen.

De grote pak loods is opgedeeld in diverse hallen waarin het begin van het leven op onze planeet tot aan de nieuwste innovaties op digitaal gebied worden uitgebeeld en verwoord. De hallen hebben open verbindingen.

Opvallend zijn hier ook weer de littekens die de textielindustrie heeft achtergelaten: gebutste ijzeren kolommen door waarschijnlijk een aanrijding. "Die deuken laten we gewoon zitten. De bezoeker van het museum moet ervaren dat hij in een belangrijk stuk Twentse historie rondloopt", legt bouwmanager Wim Scholten uit van NU Bouwadvies die namens DHV is ingehuurd voor het toezicht.

Vitrine

Bouwvakkers zijn bezig een enorme glazen kast van 105 meter lengte en zes meter hoogte in delen te monteren. In de vitrine wandelen straks mensen rond tussen allerlei gebruiksvoorwerpen. Saillant detail zijn de houten vlonders die op willekeurige plekken tegen het plafond zijn getimmerd. Ze dekken op primitieve wijze de gaten af die door de betonstukken zijn veroorzaakt. Zo werd het immers vroeger ook gedaan. Het plafond is opgespoten met cellulose vanwege akoestische eigenschappen. De volgende hal wordt doorkruist met een 50 meter lange stalen luchtbrug waardoor de bezoeker het museum verlaat en vanuit de kelder via een hellingbaan het museum binnenkomt. De brug, die doorloopt tot aan de buitenmuur van het totale complex 'leunt' met een staalconstructie op een deel van de binnenmuur van de pak loods. Een andere vingerwijzing naar de textielhistorie zijn de enorme gewezen stalen gordijnen die langs de gevels van de aangrenzende, vijf bouwlagen tellende kantoortoren hangen. En wat te denken van een ouderwetse stoommachine die met aandrijfriemen de weefmachines van energie voorzien. Scholten is nog steeds gefascineerd door dit project. "Allerlei facetten komen hier aan bod. Daar komt bij dat hier wonen, werken, kunst en cultuur met elkaar verweven zijn. Echt een speciale gebeurtenis."

Bronnen:

Stedenbouw & Architectuur.

SeARCH Architecten

Twentse Welle.

Industrieel erfgoed Twente.

NU Bouwadvies.

DHV.